

© EU-upplysningen maj 2010

Till dig som använder EU-upplysningens presentationsmaterial:

Detta material är ett förslag på hur EU kan presenteras på ett övergripande och enkelt sätt. Det är inte på något sätt uttömmande. Presentationen är framtagen för att kunna användas för målgrupper med varierande kunskap om EU.

Det är naturligtvis upp till dig som använder materialet att själv avgöra vad du anser vara viktigt att lyfta fram när du gör din presentation. De kompletterande anteckningssidorna ska därför inte ses som färdiga talarmanus. Istället är dessa tänkta som ett stöd när du förbereder din presentation.

Innehåll

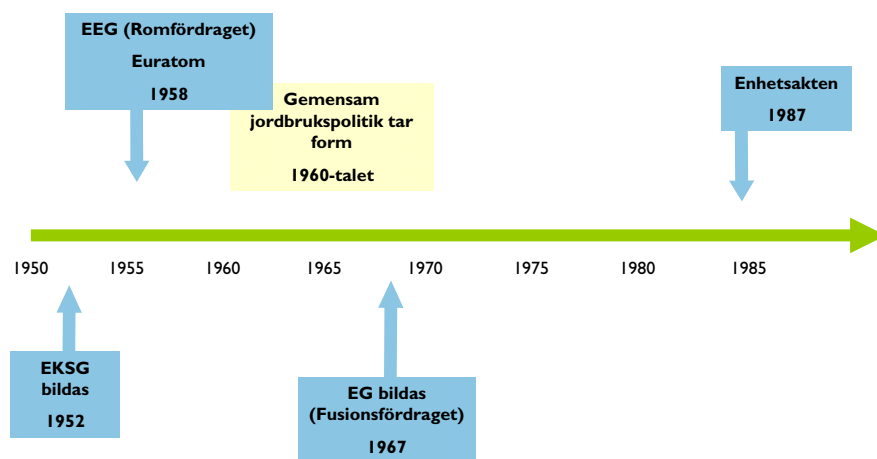
- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

Från kol och stål till en inre marknad

© EU-upplysningen maj 2010

Efter ett antal år beslöt medlemsländerna att förenkla samarbetsformerna. 1967 slogs EKSG, EEG och Euratom samman genom det så kallade Fusionsfördraget. Därmed bildades Europeiska gemenskaperna (EG).

1968 var tullunionen helt genomförd i de sex medlemsländerna, vilket innebar full tullfrihet mellan medlemsländerna och gemensam tullavgift mot utomstående länder.

Under 1960-talet utformades en gemensam jordbrukspolitik. Syftet var att säkerställa tillgången till livsmedel inom unionen. Idag är jordbrukspolitik den mest reglerade politikområdet inom EU och är en av de största utgiftsposterna i den gemensamma budgeten.

1970-talet och första hälften av 1980-talet präglades av ekonomiska svårigheter i världen, något som försvårade förverkligandet av en fungerande marknad inom gemenskapen. 1966 kom medlemsländerna överens om att varje medlemsland skulle ha vetorätt i ministerrådet i frågor som ansågs ha stor nationell betydelse. Det blev därför svårare att fatta gemensamma beslut på grund av att ett enskilt land kunde förhindra att ett förslag antogs.

När EEG bildades hade utformningen av en gemensam marknad påbörjats. Genom att ta bort tullar och handelshinder mellan medlemsländerna skulle varor, tjänster och kapital kunna röra sig fritt länderna emellan. Fri rörlighet skulle även gälla för personer. Det var dock först i mitten av 1980-talet som fullbordandet av den så kallade inre marknaden tog fart.

1985 presenterade kommissionen ett handlingsprogram, en så kallad vitbok. Vitboken beskrev vilka hinder som fanns för den fria rörligheten och vilka åtgärder som skulle vidtas mot dessa hinder. Vitboken slog fast att genomförandet av den inre marknaden skulle vara genomförd vid utgången av 1992.

Vitboken betonade tre åtgärder:

- att slå samman medlemsländernas nationella marknader till en enda marknad
- att säkerställa att denna enda marknad blir expanderande och dynamisk
- att se till att marknaden är flexibel så att resurser inriktas till de områden där de utnyttjas bäst.

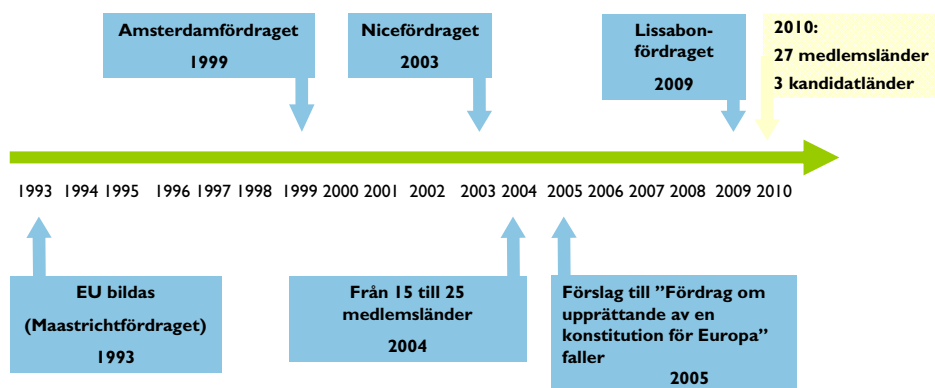
Den inre marknaden är idag central inom EU-samarbetet. Den innebär att det ska råda fria rörlighet över gränserna för (de fyra friheterna):

- varor
- personer
- tjänster
- kapital

För att förverkliga det mål som satts upp för den inre marknaden antogs 1986 den så kallade Enhetsakten. Den trädde i kraft året efter och innebar en effektivisering av EU:s beslutsprocess, bland annat genom att kravet på enhälliga beslut mildrades. Istället infördes majoritetsbeslut på flera områden som berörde den inre marknaden, vilket innebar att möjligheten att komma till ett beslut inte längre var beroende av att alla medlemsländer var överens.

1990 inleddes arbetet med grundandet av en europeisk union. EG:s medlemsländer höll två regeringskonferenser som resulterade i EU-fördraget.

Från EG till EU – och Big Bang

© EU-upplysningen maj 2010

EU-fördraget, även känt som Maastrichtfördraget, undertecknades av medlemsländerna i den nederländska staden Maastricht 1992 och trädde i kraft i november 1993. Med det bildades Europeiska unionen, EU.

Genom fördraget utvecklades EG till Europeiska unionen (EU) och det europeiska samarbetet förändrades och fördjupades med nya beslutsregler och nya samarbetsområden. Exempel på sådana områden är den ekonomiska monetära unionen (EMU), den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt asylpolitiken.

Efter detta har fördragsändringar skett genom Amsterdamfördraget, Nicefördraget och Lissabonfördraget.

➤ **Amsterdamfördraget** (trädde i kraft 1999) innebar bland annat att Europaparlamentet fick ökat inflytande i beslutsprocessen. Ändringar gjordes även i syfte att ge EU en effektivare gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Tanken var att EU ska ha större möjligheter att agera i internationella frågor. Samarbete i frågor som rör civilrätt, asyl, invandring och kontroll av EU:s yttre gränser fördjupades också. På dessa områden fick EU rätt att fatta beslut som är bindande för medlemsländerna.

Nicefördraget (trädde i kraft 2003) kom till för att hantera det nästan fördubblade antalet medlemsländer. Fördraget gjorde det möjligt för ministerrådet att fatta majoritetsbeslut på ett antal områden där det tidigare krävts enhällighet. Dessutom angav fördraget hur röstfördelningen i ministerrådet, samt kommissionens och parlamentets sammansättning skulle se ut efter utvidgningen. De regler som slogs fast i Nicefördraget förändrades dock delvis vid förhandlingarna om anslutningsfördraget för de medlemsländer som gick med i EU 2004.

2004 utvidgades unionen rejält när antalet medlemsländer ökade från 15 till 25, något som ibland har beskrivits som EU:s "Big Bang". Flertalet av de nya länderna låg i det tidigare östblocket. 2007 anslöt sig ytterligare två länder, Bulgarien och Rumänien.

I dagsläget har EU tre godkända kandidatländer. Dessa är Turkiet, Makedonien och Kroatien.

Den stora utvidgningen innebar nya utmaningar för EU. Med nästan dubbelt så många medlemsländer som skulle samarbeta ansågs det vara nödvändigt att utarbeta nya arbetsformer för EU. Genom Amsterdamfördraget och Nicefördraget hade vissa ändringar gjorts men dessa ansågs inte tillräckliga.

I oktober 2003 inleddes en regeringskonferens om ett förslag till nytt fördrag för EU. Det hade utarbetats av det så kallade Europeiska konventet, en sammansättning av representanter från regeringar och parlament i både medlemsländer och kandidatländer, samt från kommissionen och Europaparlamentet. Konventets uppgift var att föreslå hur EU:s fördrag skulle ändras för att möta framtidens utmaningar och medborgarnas förväntningar.

Europeiska rådet enades om ett nytt konstitutionellt fördrag i juni 2004. Det föll dock efter att det blev nej i folkomröstningar i Frankrike och Nederländerna. Det krävdes att samtliga medlemsländer säger ja för att ett nytt fördrag ska kunna börja gälla.

Lissabonfördraget (trädde i kraft 1 december 2009) Fördraget innebär bland annat att polisiära och straffrättsliga frågor blir överstatliga, beslutsreglerna i ministerrådet kommer att förändras, Europaparlamentet får mer att säga till om på fler områden än tidigare och EU får en fast ordförande för stats- och regeringschefernas toppmöten. Med Lissabonfördraget försvinner begreppet EG. Fördraget består av ett ändrat EU-fördrag (Maastrichtfördraget) och EUF-fördraget (tidigare EG-fördraget).

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

EU:s övergripande mål

- Främja sina intressen och bidra till skydd av sina medborgare internationellt.
- Arbeta för ekonomiska och sociala framsteg och för en hög sysselsättningsgrad
- Främja fred och människors välfärd
- Erbjuder sina medborgare ett område med frihet, säkerhet och rättvisa
- Upprätta en valutaunion

© EU-upplysningen maj 2010

För att EU ska fungera behövs gemensamma regler. Därför har medlemsländerna slutit mellanstatliga avtal, fördrag. Fördragen anger inom vilka områden som EU har rätt att ta beslut. När nya EU-regler antas måste det alltid finnas stöd för det i fördragen.

Genom EU-fördraget (Maastrichtfördraget) upprättades Europeiska unionen 1993. EU:s nya fördrag, Lissabonfördraget, är ett ändringsfördrag och innehåller ändringar av EU-fördraget och EUF-fördraget (tidigare EG-fördraget). EUF-fördraget heter egentligen Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

I EU-fördragets artikel 3 anges de mål som Europeiska unionen ska ha:

- att *"unionen i sina förbindelser med den övriga världen ska bekräfta och främja sina värderingar och intressen samt bidra till skydd av sina medborgare"*.
- att unionen ska fungera som en social marknadsekonomi med välavvägd ekonomisk tillväxt och hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas.
- att unionen ska främja fred och människors välfärd
- att *"unionen ska erbjuda sina medborgare ett område för frihet, säkerhet och rättvisa utan inre gränser, där den fria rörligheten för personer garanteras samtidigt som lämpliga åtgärder vidtas avseende kontroller vid yttre gränser, asyl, invandring samt förebyggande och bekämpande av brottslighet."*
- att unionen ska upprätta en ekonomisk och monetär union som ska ha euron som valuta

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

EU:s medlemsländer

© EU-upplysningen maj 2010

Tips! På EU-upplysningens webbplats finns en EU-karta som innehåller information om EU, medlemsländerna, viktiga årtal och platser. Du hittar kartan på [www.eu-upplysningen.se/kort om EU/EU-karta](http://www.eu-upplysningen.se/kort-om-EU/EU-karta).

Idag har EU 27 medlemsländer som tillsammans har cirka 500 miljoner medborgare.

2004 skedde en markant utvidgning när antalet medlemsländer ökade från 15 till 25.

Medlemsländernas inträde i EU:

1951 Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Västtyskland bildar den Europeiska kol- och stålgemenskapen, EKSG.

1973 Danmark, Irland och Storbritannien ansluter sig till Europeiska gemenskaperna, EG.

1981 Grekland går med i EG.

1986 Portugal och Spanien går med i EG.

1990 Östtyskland och Västtyskland återförenas. Den östtyska delen införlivas i EG.

1995 Finland, Sverige och Österrike går med i Europeiska unionen.

2004 Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern blir medlemmar i EU.

2007 Bulgarien och Rumänien blir medlemmar.

Vad krävs för att bli medlem i EU?

- Europeisk stat som respekterar principerna om:
 - frihet, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstaten
- Köpenhamnskriterierna
 - det politiska, det ekonomiska, det administrativa
- Kandidatländer – kommissionen övervakar
- Medlemsländerna och Europaparlamentet beslutar

© EU-upplysningen maj 2010

I EU:s fördrag finns ett antal principer uppställda för att bli medlem i EU. Där anges att varje europeisk stat som respekterar principerna om frihet, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstaten kan ansöka om att bli medlem i Europeiska unionen. Det finns dock ingen klar definition gällande vad som menas med ett europeiskt land

Medlemskapet gäller alltid EU som helhet. Det går inte att söka separat för en del av EU-samarbetet.

Vid ett toppmöte i Köpenhamn 1993 enades medlemsländerna om de krav som ska ställas på de länder som vill ingå i EU. De tre kraven kallas allmänt för Köpenhamnskriterierna:

•**Det politiska kriteriet** innebär att landet ska ha stabila institutioner som kan garantera demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och skydd av minoriteter.

•**Det ekonomiska kriteriet** innebär att landet ska vara en fungerande marknadsekonomi samt ha förmåga att hantera konkurrensen på EU:s inre marknad.

•**Det administrativa kriteriet** innebär att landet ska kunna klara av de skyldigheter som följer av ett medlemskap, det vill säga att landet måste acceptera EU:s gemensamma regelverk och kunna genomföra reglerna nationellt. Detta ställer krav på en väl fungerande offentlig förvaltning och ett väl utvecklat rättsväsende.

Det land som vill bli medlem i Europeiska unionen lämnar ansökan till EU:s ministerråd. Rådet avgör om ansökarlandet får status som kandidatland. Kommissionen kommer därefter att göra en första bedömning av kandidatlandet. Kommissionen kan sedan föreslå medlemsländerna att förhandling med kandidatlandet kan börja. Om landet inte uppfyller det politiska kriteriet får det inte inleda förhandlingar om medlemskap.

Om medlemsländerna godkänner att förhandling kan inledas börjar en process som kan ta många år. Bland annat ska kandidatlandets lagstiftning anpassas till EU-rätten och andra uppställda krav uppfyllas, exempelvis för hur den offentliga förvaltningen fungerar och att landet har en marknadsanpassad ekonomi. Under processen kan kandidatländerna få stöd från EU för att kunna genomföra de nödvändiga förändringarna. Kommissionen övervakar och rapporterar kontinuerligt hur processen fortlöper.

Kandidatlandet kan också ställa vissa krav på EU. Sverige krävde och fick exempelvis garantier på att få behålla det svenska alkoholmonopolet.

Med Lissabonfördraget införs möjligheten för **ett utträde ur EU** (artikel 50 i EU-fördraget). En medlemsland som beslutar att utträda ska anmäla detta till Europeiska rådet. Efter att medlemslandet anmält att det vill utträda ur unionen till Europeiska rådet, sluts ett utträdesavtal med ministerrådet. Utträdesavtalet måste också få Europaparlamentets godkännande. Inget medlemsland har gått ur EU men 1985 gick Grönland, som är en del av Danmark, ur dåvarande EG. Grönland är idag ett så kallat associerat område till EU.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

EU:s institutioner

Europeiska rådet

Kommissionen

Europaparlamentet

EU-domstolen

Ministerrådet

Revisionsrätten

Europeiska centralbanken

© EU-upplysningen maj 2010

- **Ministerrådet** (Europeiska unionens råd) beslutar om nya EU-regler.
- **Europaparlamentet** delar ofta beslutanderätt med ministerrådet. Parlamentet är direktvalt av medborgarna i medlemsländerna.
- **Europeiska kommissionen** har ensamrätt att lägga lagförslag och ansvarar för att besluten genomförs.
- **EU-domstolen** tolkar EU:s gemensamma lagstiftning (EU-rätten) och avgör vid EU-rättsliga tvister.
- **Europeiska rådet** är stats- och regeringschefernas toppmöten som leds av en fast ordförande.
- **Europeiska revisionsrätten** granskar EU:s inkomster och utgifter.
- **Europeiska centralbanken** sköter penningpolitiken för de länder som infört euron, med främsta målsättning att hålla en låg inflation.

Ministerrådet

- Lagstiftar
- Består av ministrar som företräder sitt land
 - miljöfrågor = miljöministrar osv.
- Beslutar med enhällighet
- Beslutar med kvalificerad majoritet
 - för kvalificerad majoritet krävs minst 255 röster av 345
 - Sverige har 10 röster
 - nya beslutsregler från november 2014

© EU-upplysningen maj 2010

Ministerrådets viktigaste uppgift är att fatta beslut om nya EU-regler.

Rådet består av en minister från varje medlemslands regering. De representerar det egna landet i förhandlingarna. Vilken minister som sammanträder beror på vilken fråga som behandlas. Gäller det exempelvis miljöfrågor är det miljöministrarna som sammanträder. Ministerrådets möten är offentliga när det röstar eller diskuterar utkast till lagstiftning.

På de flesta områden tas beslut gemensamt med Europaparlamentet. Inom några områden har dock rådet ensam beslutanderätt, exempelvis inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Varje medlemsland är ordförande i EU under ett halvår. Det medlemsland som innehar ordförandeskapet är ordförande för ministerrådet (förutom rådet för utrikesfrågor) och arbetsgrupperna under ministerrådet. Ordförandens uppgift är att leda rådets arbete och att representera rådet gentemot andra institutioner i EU.

Till sin hjälp har ministerrådet ett generalsekretariat som ser till att allt det praktiska fungerar. Sekretariatet leds av en generalsekreterare.

Varje land har en så kallad ständig representation i Bryssel. Dess uppgift är att förbereda och förenkla arbetet i rådet. Den ständiga representationen leds av en EU-ambassadör. Ambassadörerna träffas och förhandlar regelbundet om aktuella frågor. De flesta frågor som hanteras av ministerrådet färdigförhandlas på den här nivån. Frågor som är svårare att lösa tas upp till diskussion och avgörs av ministrarna i rådet.

Beslut i rådet tas genom enhällighet eller kvalificerad majoritet, beroende på vilken fråga som behandlas:

Kvalificerad majoritet, som är den vanligaste beslutsformen, innebär att varje land har ett visst antal röster. Antalet röster beror på hur många invånare landet har. För att uppnå kvalificerad majoritet krävs minst 255 röster av totalt 345 och en majoritet av antalet medlemsländer. Sverige har 10 röster.

Med Lissabonfördraget kommer nya beslutsregler att införas. De nya beslutsreglerna som börjar gälla 1 november 2014 innebär att för att få majoritet måste 55% av medlemsländerna, vilka representerar minst 65% av EU:s befolkning stå bakom förslaget.

Enhällighet innebär att alla länder måste vara överens.

Europaparlamentet

- Folkvalt genom val vart femte år
- Lagstiftar & kontrollerar
- Godkänner budget och kommissionen
- Representerar sina väljare och partigrupper, inte sitt land
- Arbetet sker i utskott
- 754 platser (Sverige 20) För tillfället är antalet ledamöter 736

© EU-upplysningen maj 2010

Europaparlamentet är EU:s enda direkt folkvalda institution. Val äger rum vart femte år. Det senaste valet var den 4-7 juni 2009. I valet i juni 2009 utsågs 736 ledamöter.

Enligt Lissabonfördraget, ska antalet platser i Europaparlamentet vara 751, inklusive talmannen. Sverige får då ytterligare två platser till de 18 platser man redan har, det vill säga sammanlagt 20 platser. Eftersom Lissabonfördraget trätt i kraft när en ny mandatperiod redan börjat kommer antalet ledamöter vara totalt 754 fram till nästa val 2014. Det beror på att Tyskland, som enligt Lissabonfördraget ska ha 96 platser, får behålla sina 99 ledamöter resten av mandatperioden.

Indelning efter ideologi och inte land

Arbetet i Europaparlamentet bygger på politisk tillhörighet och ledamöterna delar in sig i olika grupper beroende på vilket parti de tillhör. Det innebär till exempel att svenska socialdemokrater sitter i samma grupp som ledamöter från den spanska motsvarigheten.

Efter valet till Europaparlamentet finns det sju partigrupper. Dessutom finns det en del ledamöter som inte är med i någon grupp. Det är i dagsläget inte klart när de nya ledamöterna som tillkommer med Lissabonfördraget kan tillträda.

Mer information om partigrupperna finns på EU-upplysningens webbplats:
<http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/EUs-institutioner/Europaparlamentet/Partigrupper-och-utskott-i-Europaparlamentet/>

Parlamentets arbete sker främst i utskott. Europaparlamentet beslutar tillsammans med ministerrådet i de flesta beslut som tas i EU. Förutom inflytande över lagstiftningsprocessen har parlamentet även kontrollbefogenheter. Parlamentet godkänner kommissionens sammansättning och kan avsätta den i sin helhet genom en misstroendeförklaring. Europaparlamentet väljer kommissionens ordförande på förslag av Europeiska rådet.

EU:s budget ska godkännas gemensamt av Europaparlamentet och ministerrådet. Parlamentet har rätt att underkänna hela budgetförslaget och begära ett nytt. Parlamentet övervakar också enskilda medborgares intressen. En särskild ombudsman har exempelvis parlamentets uppdrag att ta emot klagomål från medborgare och företag om hur EU:s institutioner använder sin makt.

Europeiska kommissionen

- 27 kommissionärer
- Utses av medlemsländernas regeringar
- Läger förslag, genomför och bevakar
- Företräder EU:s gemensamma intressen

© EU-upplysningen maj 2010

Kommissionen arbetar åt hela EU. Den får inte ta instruktioner från eller vara beroende av någon regering eller institution.

Kommissionen har ensamrätt på att lägga nya lagförslag inom nästan samtliga områden inom EU-samarbetet. Exempel på samarbetsområden inom EU är den inre marknaden, miljö- och jordbrukspolitik. Kommissionen ansvarar för att besluten genomförs och respekteras. För att kunna göra det har den också viss beslutanderätt.

Om kommissionen anser att exempelvis ett medlemsland bryter mot det man gemensamt beslutat om, kan kommissionen besluta om eller föreslå sanktioner mot landet eller stämma det inför EU-domstolen.

Kommissionen har även en förvaltande roll, vilket innebär att den ansvarar för EU-budgetens intäkter, utgifter och tillgångar.

Kommissionen består av 27 kommissionärer, en från varje land, och leds av en ordförande. Kommissionen utses av medlemsländernas regeringar för en period på fem år. Mandatperioden kan förlängas. Kommissionen måste godkännas i sin helhet av Europaparlamentet.

Den nuvarande kommissionen började arbeta i februari 2010 och sitter fram till 31 oktober 2014. José Manuel Barroso från Portugal är ordförande i kommissionen. Cecilia Malmström är svensk kommissionär och ansvarar för frågor som rör EU:s polissamarbete, gränskontroll, säkerhetsfrågor och asyl och migration.

Kommissionärerna är ansvariga för ett eller flera politikområden. Till sin hjälp har de så kallade generaldirektorat. Det är i generaldirektoraten som förslag till nya EU-regler utarbetas. Generaldirektoraten kan därför - mycket förenklat - jämföras med den svenska regeringens olika departement.

Europeiska rådet

- Möten mellan EU:s stats- och regeringschefer samt kommissionens ordförande
- Leds av en fast ordförande
- Har möten i regel fyra gånger per år
- Bestämmer allmänna politiska riktlinjer och prioriteringar
- Ingen lagstiftande funktion

© EU-upplysningen maj 2010

Fyra gånger om året (vanligtvis) träffas EU:s stats- och regeringschefer och kommissionens ordförande för toppmöten som kallas Europeiska rådet. Det är statsministern som representerar Sverige.

Med Lissabonfördraget får Europeiska rådets möten en fast ordförande. Den 19 november valdes belgaren Herman van Rompuy till fast ordförande för 2,5 år. Lissabonfördraget innebär en ny ordning där den fasta ordföranden kommer leda mötena istället för den stats- eller regeringschef i det land som är ordförande i ministerrådet.

Europeiska rådet har möten i regel fyra gånger per år eller när situationen kräver det.

Europeiska rådet deltar inte i den löpande beslutsprocessen, men har ett avgörande inflytande på utvecklingen av EU då det fastställer riktlinjer för det framtida samarbetet inom enskilda politikområden samt utfärdar deklarerationer i utrikespolitiska frågor.

EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitik deltar också i Europeiska rådets arbete.

Europeiska rådets möten är inte offentliga.

EU-domstolen

- Självständig
- Tolkar, dömer och löser tvister
- En domare per medlemsland
- Prövning av EU-rätten sker i första hand i nationella domstolar
- Nationell domstol begär förhandsavgöranden

© EU-upplysningen maj 2010

Med Lissabonfördraget bytte EG-domstolen namn till Europeiska unionens domstol, EU-domstolen. EG-rätt blev EU-rätt.

EU-domstolen har två huvudsakliga uppgifter:

- att tolka EU:s gemensamma regler (EU-rätten)
- att döma i tvister om efterlevnad och genomförande av EU-rätten.

Domstolen består av en domare från varje medlemsland. Domarna biträds av åtta generaladvokater. Samtliga utses för en sexårsperiod. Generaladvokaternas uppgift är att yttra sig om det aktuella fallet och föreslå hur domstolen ska döma i tvister.

EU-domstolen är självständig från EU:s övriga institutioner och medlemsländerna. Domstolen har behörighet att döma inom de flesta områdena i fördragen om det inte anges specifikt att dess behörighet är begränsad inom ett visst område. Domstolen saknar dock helt inflytande över den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Domstolen har rätt att döma i tvister mellan medlemsländerna, mellan institutionerna, mellan medlemsländerna och institutionerna samt mellan institutionerna och företag eller enskilda personer.

Domstolen lämnar även så kallade förhandsavgöranden som beskriver hur EU-rätten ska tolkas, då nationella domstolar begär det.

Om en svensk domstol är osäker på hur EU-rätten ska tolkas begär den ett förhandsavgörande från inte i det enskilda fallet.

De flesta EU-rättsliga tvister avgörs inte i EU-domstolen, utan i nationella domstolar. EU-rätten går före nationell rätt och de nationella domstolarna är därför skyldiga att ta hänsyn till EU-rätten när de dömer.

Tribunalen (tidigare förstainstansrätten) ligger under EU-domstolen. Den består också av en domare från varje medlemsland. Tribunalen inrättades 1989 för att avlasta domstolen.

Enskilda personer kan vända sig till tribunalen för att klaga på ett beslut fattat av någon av EU:s institutioner om personen är direkt berörd av beslutet. Oftast är det företag som begär en prövning av ett EU-beslut. Exempelvis kan det gälla ett kommissionsbeslut om böter som företaget ska betala, eller att kommissionen inte tillåter ett företag att köpa ett annat företag eftersom företaget bedömts få en alltför dominerande ställning på marknaden.

Europeiska revisionsrätten

- Granskar EU:s inkomster och utgifter
- Kontrollerar hanteringen av budgeten
- En ledamot från varje medlemsland
- Inga dömande befogenheter

© EU-upplysningen maj 2010

Europeiska revisionsrätten har till uppgift att granska EU:s inkomster och utgifter. Revisionsrätten kontrollerar även att EU:s budget används på ett effektivt och riktigt sätt.

Revisionsrätten består av en ledamot från varje medlemsland, men ska arbeta självständigt. Den får inte ta emot instruktioner från något medlemsland eller andra organ. Svensk ledamot i revisionsrätten sedan den 1 mars 2006 är Lars Heikensten.

Revisionsrätten har ingen rätt att döma, till exempel att utfärda böter. Istället sammanställer den rapporter, en årlig samt särskilda rapporter, där granskningsresultaten presenteras. Rapporterna ligger som underlag för Europaparlamentets beslut om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet eller inte.

Europeiska centralbanken (ECB)

- Gemensam centralbank för euro-länderna.
- Leds av de nationella centralbankscheferna och sex ledamöter som utses av Europeiska rådet
- Sköter euro-ländernas penningpolitik
- ECB:s penningpolitiska beslut verkställs på nationell nivå

© EU-upplysningen maj 2010

De nationella centralbankerna äger ECB. Centralbankernas ägarandel av ECB beräknas efter landets folkmängd och BNP.

ECB-rådet, bestående av de nationella centralbankscheferna och de sex ledamöterna som utsetts av Europeiska rådet, utformar penningpolitiken och sätter räntan i euro-området. En gång varannan vecka fastställer de nivån på den korta styrräntan och penningflödet. Räntenivån används för att påverka den penningmängd som är i omlopp i samhället.

ECB har befogenhet att i flera frågor som rör penningpolitik anta rättsakter som binder euroländerna. I andra frågor där rådet är beslutsfattare har ECB en rådgivande eller initiativtagande roll.

Det är också ECB:s uppgift att bestämma om utgivning av sedlar och om mängden mynt som medlemsländerna får ge ut.

Höga representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik

- Leder EU:s arbete inom utrikes- och säkerhetspolitiken
- Ordförande i rådet för utrikesfrågor
- Vice ordförande i kommissionen med ansvar för de yttre förbindelserna
- Väljs på 5 år och kan väljas om obegränsat antal gånger
- Representerar EU i internationella sammanhang
- Genomför beslut tillsammans med medlemsländerna

© EU-upplysningen maj 2010

Den 19 november 2009 valdes Catherine Ashton till den höga representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik.

Den höga representanten ska bidra till utformningen av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) och har självständig initiativrätt inom områdena. Den höga representanten genomför beslut inom GUSP tillsammans medlemsstaterna, i enlighet med fördragen.

Den höga representanten är ordförande i rådet för utrikesfrågor.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

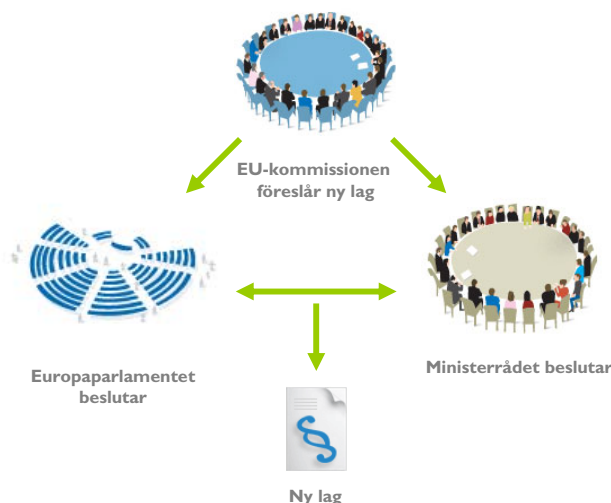
© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

EU:s beslutsprocesser

- från förslag till beslut i EU

© EU-upplysningen maj 2010

Tips! På EU-upplysningens webbplats finns en översiktlig beskrivning av beslutsförfarandet med hjälp av grafik. Du hittar den på [www.eu-upplysningen.se/Institutioner och beslutsprocesser/Från förslag till beslut/En ny lag blir till i EU](http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner%20och%20beslutsprocesser/Fr%C3%A5n%20f%C3%B6rslag%20till%20beslut/En%20ny%20lag%20blir%20till%20i%20EU).

Generellt kan beslutsförfarandet i EU beskrivas så här:

Kommissionen presenterar ett förslag till gemensamma regler och överlämnar det till ministerrådet och Europaparlamentet. I vissa frågor ska Ekonomiska och sociala kommittén (EESK) och Regionkommittén rådfrågas. Innan ett beslut tas behandlas det även på nationell nivå.

Det slutgiltiga beslutet tas av ministerrådet ensamt eller av ministerrådet och Europaparlamentet gemensamt. Beslutsprocessen ser olika ut beroende på vilken fråga som behandlas. Vanligaste beslutsförfarandet inom EU idag är ordinarie lagstiftningsförfarandet. Då tas beslut gemensamt av ministerrådet och Europaparlamentet. Här har Europaparlamentet störst inflytande.

I vissa frågor tas beslut med ett särskilt lagstiftningsförfarande.

Beslutsprocessen ser annorlunda ut för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Besluten i ministerrådet tas då i regel med enhällighet. Europaparlamentet har inget inflytande i utrikes- och säkerhetsfrågor.

➔ Ordinarie lagstiftningsförfarandet steg för steg

- ➊ Europaparlamentet antar en ståndpunkt om kommissionens förslag.
- ➋ Ministerrådet tar ställning till förslaget. Godkänner rådet resultatet från parlamentets första läsning antas förslaget. Avvisar rådet resultatet presenterar det ett eget förslag genom att anta en ståndpunkt. Kommissionen yttrar sig över ståndpunkten.
- ➌ Parlamentet tar ställning till förslaget med dess ändringar i en andra läsning. Om parlamentet godkänner det i sin helhet träder det i kraft. Parlamentet kan även godkänna ståndpunkten men införa egna ändringar. Ärendet går då tillbaka till ministerrådet efter att kommissionen yttrat sig. Avvisar parlamentet förslaget med ändringarna i sin helhet avbryts beslutsprocessen.
- ➍ Ministerrådet kan här godkänna förslaget med de nya ändringarna och då börjar den nya regeln gälla. Om rådet inte godkänner förslaget med ändringarna sammankallas en förlikningskommitté.
- ➎ Förlikningskommittén består av företrädare för ministerrådet och parlamentet. Den ska lämna ett förslag till lösning. Kan inte kommittén enas om lösning avbryts beslutsprocessen. I annat fall lämnar kommittén det nya förslaget till rådet och parlamentet. Om båda dessa godkänner kommitténs förslag antas den nya regeln. I annat fall avbryts beslutsprocessen.

Nationella parlaments roll i beslutsprocessen

- Får med Lissabonfördraget ökade möjligheter att kontrollera EU
 - får 8 veckor på sig att pröva subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen) i förslag till EU-lagstiftning

© EU-upplysningen maj 2010

De nationella parlamenten får åtta veckor på sig att pröva subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen) i förslag till EU-lagstiftning. De nationella parlamenten har två röster var.

Om en tredjedel av parlamentens röster står bakom att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen ska det omprövas. Om förslaget handlar om straffrättsliga eller polisiära frågor räcker en fjärdedel. Efter omprövningen kan förslaget vara oförändrat, ha ändrats eller dragits tillbaka.

Om lagförslaget ska behandlas av Europaparlamentet och ministerrådet inom det ordinarie lagstiftningsförfarandet ska det omprövas om en enkel majoritet av parlamentens röster står bakom att det strider mot subsidiaritetsprincipen. Om kommissionen står fast vid förslaget kan det ändå underkännas. Antingen genom att 55 procent av ministerrådets medlemmar eller en enkel majoritet i Europaparlamentet anser att förslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Subsidiaritetsprincipen handlar om var beslut ska fattas. Principen brukar förklaras som att beslut ska fattas på den politiska nivå som kan fatta det mest effektiva beslutet, så nära medborgarna som möjligt.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

EU:s samarbetsområden - grundfördragen utgör basen

- Samarbetet bygger på flera grundfördrag:
 - EU-fördraget
 - reglerar EU:s övergripande och konstitutionella funktion
 - EUF-fördraget
 - kompletterar med detaljerade och funktionella bestämmelser
 - Euratomfördraget
- Överstatliga samarbetsområden
- Mellanstatliga samarbetsområden

© EU-upplysningen maj 2010

Med Lissabonfördraget försvinner pelarstrukturen då begreppet EG försvinner och ersätts med Unionen (EU). EG-fördraget ersätts av Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Lissabonfördraget ändrar också fördraget.

EU har ett ytterligare grundfördrag, Euratomfördraget, som fortfarande gäller. Genom Lissabonfördraget har de flesta av Euratomfördragets egna institutionella bestämmelser bytts ut mot generella hänvisningar till motsvarande bestämmelser i EU-fördraget och EUF-fördraget.

EU-fördraget, Fördraget om Europeiska unionen, reglerar EU:s övergripande och konstitutionella funktion. Bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken finns också i EU-fördraget. Dessa är så kallade mellanstatliga samarbetsområden. Detta innebär att alla medlemsländer måste vara överens för att ett beslut ska kunna fattas.

EUF-fördraget innefattar den inre marknaden, jordbruks-, miljö-, konkurrens- och handelspolitik. Även den Ekonomiska och monetära unionen (EMU) och frågor om asyl, invandring och civilrätt samt polisiärt och straffrättsligt samarbete ingår i EUF-fördraget. Lagstiftningen inom de olika områdena kallas EU-rätt.

Samarbetet inom områdena i EUF-fördraget karaktäriseras av överstatlighet, vilket bland annat innebär att medlemsländerna har överlätit delar av sin beslutsmakt till EU. Dessutom fattar ministerrådet ofta beslut med kvalificerad majoritet. Det innebär att ett enskilt medlemsland måste rätta sig efter hur majoriteten av länderna röstar i en fråga, även om det enskilda landet röstar annorlunda.

Samarbetet består även mellanstatliga samarbetsområden. Detta innebär bland annat att medlemsländerna inte lämnat ifrån sig någon beslutandemakt till EU:s institutioner och att beslut i ministerrådet i huvudsak fattas med enhällighet, det vill säga att medlemsländerna måste vara överens för att ett beslut ska kunna fattas.

Överstatliga samarbetsområden

- inre marknaden och tullunionen
- energi- handels-, jordbruks-, konkurrens-, miljö-, och transportpolitik
- ekonomiska och monetära unionen (EMU)
- asyl- och invandringspolitik och civilrättsligt samarbete
- polisiärt och straffrättsligt samarbete

© EU-upplysningen maj 2010

De flesta samarbetsområdena inom EU är överstatliga. Överstatlighet innebär att medlemsländerna har överlåtit delar av sin beslutsmakt till EU. Dessutom fattar ministerrådet ofta beslut med kvalificerad majoritet inom ett sådant område. Det innebär att ett enskilt medlemsland måste rätta sig efter hur majoriteten av länderna röstar i en fråga, även om det enskilda landet röstar annorlunda.

Samarbetsområdena innefattar t.ex. frågor om den inre marknaden, jordbruks-, miljö-, konkurrens- och handelspolitik. Även den Ekonomiska och monetära unionen (EMU) och frågor om asyl, invandring och civilrätt, polisiärt och straffrättsligt samarbete och flera andra områden. Lagstiftningen inom de olika områdena kallas EU-rätt.

Inom vissa områden (t.ex. handelspolitik och EMU) har EU ensam beslutanderätt, också kallad exklusiv befogenhet. På dessa områden får endast EU besluta om lagstiftning.

På andra områden som t.ex. jordbruks-, miljö- och asylpolitik eller frågor som rör polisiärt och straffrättsligt samarbete delar EU och medlemsländerna rätt att besluta om lagstiftning. Men om EU lagstiftar om en specifik sak inom ett visst politikområde kan inte medlemslandet sedan stifta "konkurrerande" lagar utan måste rätta sig efter de EU-regler som redan införts.

Med Lissabonfördraget blir polisiära och straffrättsliga frågor överstatliga områden och en del av "Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa". Lissabonfördraget innebär att för de regler som antagits på områdena kommer övergångsregler att gälla under femårsperiod.

Mellanstatliga samarbetsområden

– den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP)

- gemensamma mål med syfte att hävda EU:s identitet internationellt
- handels-, bistånds- och utvidgningsfrågor ej del av GUSP
- försvarspolitiskt samarbete
- EU kan ingå internationella avtal

© EU-upplysningen maj 2010

Samarbetet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) innebär att EU-länderna ska samordna utrikespolitiken och agera gemensamt internationellt. Ett av EU:s övergripande mål är att hävda unionens identitet i internationella sammanhang, vilket även är det främsta syftet med GUSP.

I artikel 21 i EU-fördraget anges att målen för GUSP är att:

- skydda EU:s värden, grundläggande intressen, säkerhet, oberoende och integritet
- stärka och stödja demokrati, rättsstaten, de mänskliga rättigheterna och folkrätten
- bevara freden, förebygga konflikter och stärka internationell säkerhet
- främja en hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i utvecklingsländerna med det primära syftet att utrota fattigdom
- främja integreringen av alla länder i världsekonomin, även genom gradvis avskaffande av restriktioner för internationell handel
- bidra till utformningen av internationella åtgärder för att bevara och förbättra miljön och för en hållbar förvaltning av jordens naturresurser i syfte att garantera en hållbar utveckling
- bistå befolkningar, länder och regioner som drabbas av naturkatastrofer eller katastrofer orsakade av människor
- främja ett internationellt system som bygger på fördjupat multilateralt samarbete och ett gott globalt styre.

Ministerrådet utformar och genomför, med stöd av den höga representanten, EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. I regel är det utrikesministrarna som beslutar. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) genomförs genom att:

- Europeiska rådet fastställer allmänna riktlinjer
- Ministerrådet tar beslut
- EU-institutionerna stödjer det systematiska samarbetet mellan medlemsländerna om deras politik.

Arbetet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken leds av den höga representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik. Den 19 november 2009 valdes brittiskan Catherine Ashton till EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik. Till sin hjälp ska den höga representanten ha en avdelning för yttre åtgärder. Den är under uppbyggnad.

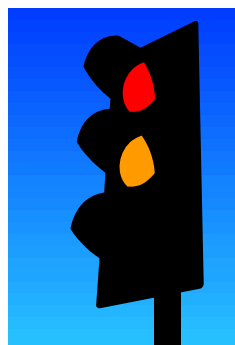
Inom ramen för GUSP har medlemsländerna en gemensam försvars- och säkerhetspolitik (GFSP). Det försvarspolitiska samarbetet kommer på sikt, enligt EU-fördraget, att leda till ett gemensamt försvar om alla medlemsländer är överens om detta. För att besluta om ett gemensamt försvar krävs dock enhällighet i Europeiska rådet och att samtliga nationella parlament i medlemsländerna godkänner det. I vissa länder krävs en folkomröstning. I nuläget kan EU genomföra gemensamma krishanteringsinsatser, till exempel humanitära insatser och fredsbevarande uppdrag utanför EU:s gränser. Enskilda medlemsländer eller den höga representanten har rätt att föreslå åtgärder inom GFSP.

Inom områden som rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kan EU sluta avtal med andra länder eller internationella organisationer.

Samarbetet inom GUSP är mellanstatligt. Detta innebär bland annat att medlemsländerna inte lämnat ifrån sig någon beslutandemakt till EU:s institutioner och att beslut i ministerrådet i huvudsak fattas med enhällighet, det vill säga att medlemsländerna måste vara överens för att ett beslut ska kunna fattas.

Områden EU inte bestämmer över

- Socialförsäkringar
- Utbildning
- Sjukvård
- Kultur
- Bostadsplanering

© EU-upplysningen maj 2010

Det finns flera områden där EU inte får bestämma. Det är sådant som medlemsländerna anser kan och bör hanteras nationellt.

Några exempel på politikområden där EU saknar beslutanderätt är:

- socialförsäkringar, exempelvis barnomsorg och sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar
- utbildning
- sjukvård
- kultur
- bostadsplanering

I vissa fall har medlemsländerna ändå valt att samarbeta kring vissa av dessa frågor på EU-nivå. Det handlar då om frivilliga mellanstatliga samarbeten där medlemsländerna själva avgör om och hur de vill delta. I första hand handlar dessa samarbeten om att utbyta erfarenheter och kunskap. Dels görs detta för att medlemsländerna ser ett behov av att utveckla den nationella politiken och finna nya lösningar, dels handlar det om att skapa förutsättningar för att förverkliga gemensamma mål som EU satt upp.

Ett exempel är EU:s arbete med kulturfrågor. EU stiftar inga lagar på kulturområdet. EU:s roll är istället att uppmuntra och stödja kulturellt samarbete mellan medlemsländerna. Därför ger EU varje år ekonomiskt stöd till samarbetsprojekt på kultur- och mediaområdet.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

EU:s gemensamma lagar och regler

EU:s medlemsländer har slutit mellanstatliga avtal, fördrag

Fördragen anger

- *politikområden* där EU har rätt att agera
- *när* EU har rätt att agera
- *hur* EU har rätt att agera
- *vilka* (institutioner) som har rätt att agera

EU:s grundfördrag:

- EU-fördraget
- EUF-fördraget (f.d. EG)
- Euratomfördraget

EU:s ändringsfördrag:

- Lissabonfördraget
- Nicefördraget
- Amsterdampfördraget
- Enhetsakten
- Fusionsfördraget

© EU-upplysningen maj 2010

För att EU ska fungera behövs gemensamma regler. Därför har medlemsländerna slutit mellanstatliga avtal, fördrag. EU-samarbetet består idag av tre grundfördrag: EU-fördraget, EUF-fördraget och Euratomfördraget. EUF-fördraget hette tidigare EG-fördraget men bytte namn med Lissabonfördraget. Tillsammans med grundfördragen finns även ett antal ändringsfördrag.

Fördragen anger inom vilka områden som EU har rätt att ta beslut. När nya EU-regler antas måste det alltid finnas stöd för det i fördragen.

Det finns ett antal gemensamma institutioner som har till uppgift att se till att EU-samarbetet fungerar. Det är dessa som styr EU. Fördragen anger vad institutionerna har för uppgifter och befogenheter.

1958 EG-fördraget (numera EUF-fördraget)

1958 Euratom-fördraget

1967 Fusionsfördraget

1987 Europeiska enhetsakten

1993 EU-fördraget

1999 Amsterdampfördraget

2003 Nicefördraget

2009 Lissabonfördraget

EU:s befogenheter

- **Exklusiva befogenheter**
 - inom vissa områden får bara EU anta lagar, t.ex. handelspolitik, konkurrenspolitik
- **Delade befogenheter**
 - inom vissa områden får både EU och medlemsländerna ta beslut och anta lagar, t.ex. energipolitik, jordbrukspolitik, miljöpolitik
- **Kompletterande och stödjande befogenheter**
 - inom vissa områden ska EU:s åtgärder fungera som komplement till medlemsländernas lagar, t.ex. kulturpolitik, utbildningspolitik

© EU-upplysningen maj 2010

Med Lissabonfördraget tydliggörs att EU har tre typer av befogenheter.

På de områden där EU har exklusiva befogenheter får endast EU lagstifta, medan medlemsländerna får göra detta endast efter EU tillåtelse eller för att genomföra den lagstiftning som EU har antagit. De befogenheter som inte EU har tilldelats tillhör medlemsländerna. EU har exklusiv befogenhet på följande områden:

- tullunionen
- fastställandet av konkurrensregler som är nödvändiga för den inre marknadens funktion
- den monetära politiken för de medlemsstater som har euron som valuta
- bevarandet av havets biologiska resurser inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken
- den gemensamma handelspolitiken

EU delar tillsammans med medlemsländerna rätt att lagstifta på följande områden:

- inre marknaden
- socialpolitiska delar som omfattas av EUF-fördraget
- ekonomisk, social och territoriell sammanhållning
- jordbruk och fiskeri med undantag av bevarandet av havets biologiska resurser
- miljö
- konsumentskydd
- transport
- transeuropeiska nät
- energi
- området med frihet, säkerhet och rättvisa
- gemensamma angelägenheter i fråga om säkerhet för folkhälsan som anges i EUF-fördraget

EU har stödjande och kompletterande befogenhet till de områden där medlemsländerna själva bestämmer och lagstiftar. På följande områden kan EU endast genomföra stödjande och kompletterande åtgärder till medlemsländernas lagstiftning:

- skydd för och förbättring av människors hälsa
- industri
- kultur
- turism
- utbildning, yrkesutbildning, ungdomsfrågor och idrott
- civilskydd
- administrativt samarbete

De gemensamma regelverken

- Fördrag
- EU-rätt och EU-rättens företrädare
- Primärrätt och sekundärrätt
- Överstatlighet och mellanstatlighet
- Stadgan om de grundläggande rättigheterna

© EU-upplysningen maj 2010

EU är uppbyggt utifrån mellanstatliga avtal, så kallade fördrag. Dessa har förhandlats fram av medlemsländerna och anger hur EU ska fungera. I fördragen anges bland annat vad EU får göra och vilka befogenheter EU:s institutioner har. När nya EU-regler antas måste det alltid finnas stöd för det i fördragen.

Med Lissabonfördraget blir fler områden överstatliga. Överstatlighet innebär att institutionerna har rätt att utarbeta och anta regler som blir bindande för alla medlemsländer.

Med Lissabonfördraget försvinner begreppet EG-rätt och ersätts med EU-rätt. EU-rätten består av primärrätten och sekundärrätten.

Primärrätten består av de grundläggande fördragen samt av EU-ländernas medlemskapsavtal.

Sekundärrätten består av de regler som EU:s institutioner antagit. Till sekundärrätten räknas även internationella avtal som EU ingår samt EU-domstolens praxis.

EU-rätten har företräde framför nationell lag, vilket betyder att om medlemsländernas grundlagar och övriga lagar inte överensstämmer med EU-rätten, är det EU-rätten som ska gälla.

När det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har medlemsländerna inte överlämnat någon beslutanderätt till EU. Den delen av samarbetet är mellanstatlig. Beslut måste i regel fattas enhälligt och besluten måste godkännas av de nationella parlamenten om de berör deras lagstiftningsarbete.

Primärrätten

- **Utgörs främst av**
 - fördragen
 - EU-ländernas avtal om medlemskap
- **De centrala fördragen**
 - EU-fördraget
 - EUF-fördraget (f.d. EG)
- **Ändringar i primärrätten**
 - Lissabonfördraget
 - enhälliga beslut av medlemsländerna
 - ändringarna arbetas fram under en regeringskonferens

© EU-upplysningen maj 2010

Primärrätten utgörs av de fördrag och medlemsavtal som slutits mellan EU-länderna. Primärrätten innehåller grundreglerna för EU-samarbetet och anger institutionernas befogenheter att besluta om regler som ska gälla i hela EU.

De centrala fördragen i primärrätten är EU-fördraget och EUF-fördraget. Det finns två förfaranden för fördragsförändringar: det ordinarie ändringsförfarandet och förenklade förändringsförfaranden

För att fördragsändringar enligt det ordinarie ändringsförfarandet ska kunna genomföras krävs att samtliga medlemsländer är överens om ändringarna. Ändringar arbetas fram genom förhandlingar mellan medlemsländernas regeringar under en så kallad regeringskonferens. En regeringskonferens varar vanligtvis flera månader. När konferensen är över undertecknar medlemsländernas regeringar ett fördrag. Fördraget inför antingen ändringar i redan existerande fördrag och är då ett så kallat ändringsfördrag, eller lägger grunden för ett helt nytt fördrag. Exempel på ändringsfördrag är Amsterdamfördraget, Nicefördraget och Lissabonfördraget. För att ett fördrag ska börja gälla krävs att alla medlemsländer godkänner det.

Förenklade ändringsförfaranden möjliggör en övergång från ett särskilt lagstiftningsförfarande till ordinarie eller åtminstone en övergång från enhällighet till kvalificerad majoritet utan att man tillämpar de normala reglerna (ordinarie ändringsförfarandet) för fördragsförändringar. Förfarandena får inte användas på områden med militära och försvarsmässiga konsekvenser.

- Reglerna kring fördragsändringar anges i artikel 48 i EU-fördraget.

Rättsakter inom sekundärrätten

- **Förordningar**
- gäller omedelbart och likadant
- **Direktiv**
- beskriver resultatet som ska uppnås
- **Beslut**
- bindande för den det riktar sig till
- **Rekommendationer och yttranden**
- ej juridiskt bindande
- **Beslut inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken**

© EU-upplysningen maj 2010

Rättsakter, det vill säga regler, som institutionerna har rätt att besluta om kallas sekundärrätten. Sekundärrätten tillämpas inom de flesta områden inom EU-samarbetet.

Inom EU-rätten finns flera olika slags rättsakter som hör till sekundärrätten. Exempel på sådana är:

förordningar, vilka gäller omedelbart och likadant i alla medlemsländer.

Direktiv, vilka beskriver resultat som ska uppnås inom medlemsländerna. Det är sedan upp till varje land att i nationell lagstiftning bestämma hur målen ska uppfyllas.

Beslut är till alla delar bindande. Om ett beslut anger till vem eller vilka det riktar sig är det bindande endast för dessa. Eftersom beslut kan rikta sig specifikt till en eller flera fysiska och juridiska personer lämpar de sig särskilt för mer administrativa ändamål eller för att tillämpa gällande lagar.

Rekommendationer och yttranden är exempel på rättsakter som inte är juridiskt bindande. Att det inte är bindande innebär att medlemsländerna inte är skyldiga att följa ett yttrande. Däremot kan det ha vissa indirekta effekter, till exempel att EU-domstolen använder det som stöd vid tolkning av EU-rätten, eller att det kan anses binda den institution som har antagit det.

Inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) sker ingen lagstiftning i egentlig mening. I stället kan ministerrådet anta beslut för att samordna EU-ländernas gemensamma åtgärder och ståndpunkter i en viss fråga och beslut om genomförandet av tidigare beslutade gemensamma åtgärder eller ståndpunkter.

Inom det polisiära och straffrättsliga samarbetet som nu tillhör det överstatliga samarbetsområdena antogs tidigare bland annat rambeslut och konventioner. Dessa kommer med Lissabonfördraget att gälla under en övergångsperiod på 5 år. De rättsakter som antas på dessa områden efter den 1 december 2009 är sådana som finns på övriga områden.

Stadgan om de grundläggande rättigheterna

- Juridiskt bindande
- Beskriver de rättigheter enskilda individer erkänns ha mot EU
- Gäller EU:s egna institutioner och organ samt medlemsländerna när de tillämpar EU-rätten
- Polen, Tjeckien och Storbritannien ges undantag från stadgan

© EU-upplysningen maj 2010

Stadgan är till stor del en sammanfattning av de rättigheter som redan finns inom EU genom fördragen och EU-domstolens praxis. Stadgan är juridiskt bindande men är inte en del av fördragstexten. Istället görs en referens till stadgan i fördraget.

Stadgan beskriver de rättigheter vi som enskilda individer erkänns ha mot EU. Stadgan gäller EU:s egna institutioner och organ samt medlemsländerna när de tillämpar unionsrätten.

Stadgan innehåller sju avsnitt:

- värdighet
- friheter
- jämlikhet
- solidaritet
- medborgarnas rättigheter
- rättskipning
- allmänna bestämmelser

Storbritannien och Polen har ett undantag i form av ett protokoll som säger att stadgan inte ska påverka brittisk eller polsk lag eller lagtolkning. Även Tjeckien kommer att få ett undantag från stadgan.

Genomförande och kontroll

- Kommissionen verkställer och övervakar
- Medlemsländerna genomför nationellt
- EU-domstolen tolkar och dömer

© EU-upplysningen maj 2010

Kommissionen ansvarar för att beslut som tas inom EU verkställs. Det är också kommissionen som övervakar att besluten respekteras och genomförs på ett korrekt sätt i medlemsländerna.

Om ett medlemsland inte följer EU-rätten eller fattar beslut som strider mot EU-rätten kan EU-kommissionen ta landet till EU-domstolen. Första steget är att kommissionen har en skriftväxling med det berörda landet, ett så kallat överträdelseförfarande påbörjas. Om medlemslandet trots detta inte följer regelverket kan kommissionen besluta att ta landet till EU-domstolen.

Medlemsländerna ansvarar för att EU-beslut tillämpas nationellt. I många fall är det de nationella myndigheterna som ansvarar för detta.

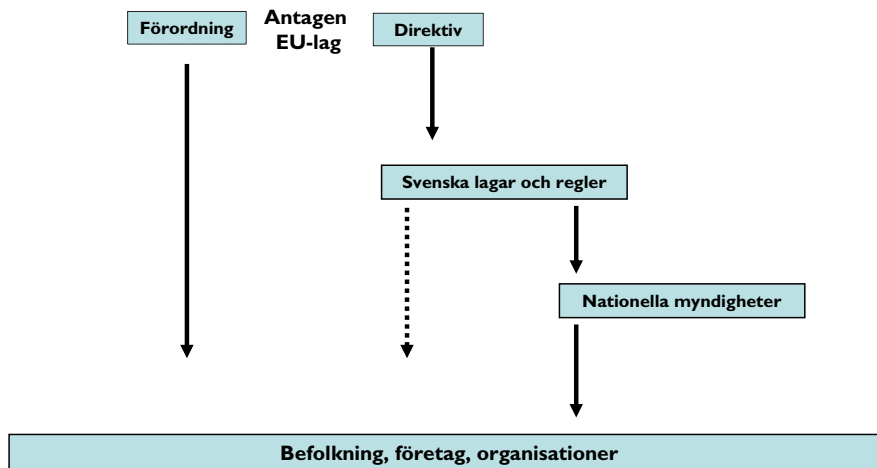
EU-domstolen har två huvudsakliga uppgifter: att tolka EU:s gemensamma regler (EU-rätten) och att döma i tvister om efterlevnad och genomförande av EU-rätten.

Domstolen har rätt att döma i tvister mellan medlemsländerna, mellan institutionerna, mellan medlemsländerna och institutionerna samt mellan institutionerna och företag eller enskilda personer. EU-domstolen har även vissa befogenheter kring det polisiära och straffrättsliga samarbetet, men saknar helt inflytande över den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Domstolen lämnar även så kallade förhandsavgöranden som beskriver hur EU-rätten ska tolkas, då nationella domstolar begär det. Om exempelvis en svensk domstol är osäker på hur EU-rätten ska tolkas begär den ett förhandsavgörande från EU-domstolen. EU-domstolens klargör då hur EU-rätten ska tolkas i den aktuella situationen. Den dömer alltså inte i det enskilda fallet.

De flesta EU-rättsliga tvister avgörs inte i EU-domstolen, utan i nationella domstolar. EU-rätten går före nationell rätt och de nationella domstolarna är därför skyldiga att ta hänsyn till EU-rätten när de dömer.

Från beslutad EU-lag till svensk vardag

© EU-upplysningen maj 2010

Tips! På EU-upplysningens webbplats finns en översiktlig beskrivning av beslutsförfarandet med hjälp av grafik. Du hittar den på [www.eu-upplysningen.se/Institutioner och beslutsprocesser/Från förslag till beslut/En ny lag blir till i EU](http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner_och_beslutsprocesser/Från_förslag_till_beslut/En_ny_lag_bir_till_i_EU).

När en ny EU-regel antas innebär det i många fall att medlemslandet måste anpassa de nationella regelverken så att de stämmer överens med den nya EU-regeln. Det kan innebära att nya nationella lagar måste stiftas. Vid andra tillfällen gäller en EU-regel samtidigt och likadant i alla medlemsländer. I dessa fall ska inte de nationella reglerna göras om.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

Sverige i EU – visste du att...

FRI RÖRLIGHET ÖVER GRÄNSERNA

- ... mer än hälften av de kommunala frågorna påverkas av EU.
- ... många EU-regler ska underlätta handel och rörlighet mellan EU-länderna.

En stor del av EU:s arbete handlar om att underlätta handel och rörlighet mellan medlemsländerna. Det går länderna genom att ha många gemensamma regler.

© EU-upplysningen maj 2010

Ungefär 60-70 procent av frågorna på dagordningen för ett kommunfullmäktigemöte påverkas direkt eller indirekt av EU, t.ex. regler om livsmedelssäkerhet, djurhållning, badvatten, kommunens upphandlingar, EU-finansierade projekt, arbetsmiljö- och arbetstidsregler för anställda i kommunen m.m. Uppgifterna kommer från Sveriges kommuner och landsting (SKL).

En stor del av EU:s arbete handlar om att underlätta handel mellan medlemsländerna. Det finns inga tullar på varor inom EU. CE-märkta produkter får säljas inom alla EU-länder. CE-märkningen är en stämpel på att de uppfyller EU:s krav på säkra produkter.

Även personer, tjänster och kapital ska kunna röra sig fritt mellan EU-länderna. Det ska vara enkelt att resa, flytta och studera i ett annat EU-land. Som svensk kan man flytta till ett annat EU-land och börja arbeta.

Sveriges medlemskap

- **Anslutningsförfarandet**
 - 1991 ansökan
 - 1994 folkomröstning
 - 1995 medlemskap
- **Beslutanderätt överförs till EG/EU**
 - Grundlagsändring 1994 och 2002
- **Sveriges avgift och återflöde**
 - cirka 30 miljarder kr/år (EU:s budget totalt 1 300 miljarder kr)
 - cirka 10 miljarder kr/år i återflöde

© EU-upplysningen maj 2010

Sverige ansökte om medlemskap i EG 1991. När förhandlingarna med EG var klara hölls en folkomröstning i november 1994. En majoritet sa ja till svenskt medlemskap och 1995 blev Sverige medlem i EU, Europeiska unionen.

För att Sverige skulle kunna bli medlem behövde ändringar göras i svensk grundlag. Detta var nödvändigt för att riksdagen skulle kunna föra över beslutanderätt till den dåvarande EG-delen av EU-samarbetet. Med Lissabonfördraget försvinner begreppet EG.

2002 gjordes en andra grundlagsändring, denna gång för att göra det möjligt för riksdagen att överföra beslutanderätt till EU. Ett villkor fördes dock in som säger att den beslutanderätt som kan överlåtas till EU inte får röra principerna för statskicket, det vill säga de principer som de svenska grundlagarna uttrycker.

I huvudsak får EU in pengarna till sin verksamhet genom avgifter från medlemsländerna. Sveriges avgift ligger på cirka 25-30 miljarder kronor per år. Ungefär 12 miljarder går tillbaka till Sverige i form av bland annat jordbruks-, fiske och regionalstöd.

EU-arbetet i Sverige sker på många olika nivåer

- Regeringen
- Riksdagen
- Kommuner, landsting och regioner
- Statliga myndigheter
- Organisationer och näringsliv

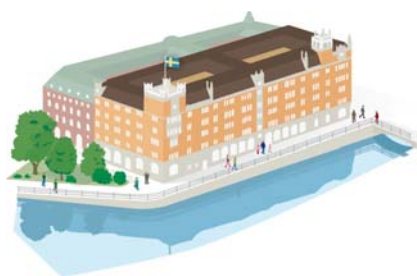
© EU-upplysningen maj 2010

EU-arbetet i Sverige sker på flera plan. Innan beslut tas på EU-nivå behandlar regeringen, riksdagen och andra delar av det offentliga Sverige förslagen.

Här följer en snabb överblick över EU-arbetet i Sverige. I verkligheten deltar även en mängd andra aktörer, bland annat näringsliv, arbetsmarknadens parter och andra organisationer.

Regeringens EU-arbete

- Företräder Sverige
- Fattar beslut i ministerrådet
- EU-representationen – ett regeringskansli i miniatyr

© EU-upplysningen maj 2010

Sveriges EU-politik utformas av regering och riksdag i Stockholm. Det är regeringen som representerar Sverige i EU.

Regeringens arbete i EU sker främst genom ministerrådet där de svenska ministrarna ingår.

Ministerrådet består av en minister från varje medlemslands regering. De representerar det egna landet i förhandlingarna. Vilken minister som sammanträder beror på vilken fråga som behandlas. Gäller det exempelvis miljöfrågor är det miljöministrarna som sammanträder.

Ministerrådet beslutar oftast gemensamt med Europaparlamentet, men ibland beslutar rådet också ensamt. När rådet beslutar ensamt handlar det oftast om frågor som är av mellanstatlig karaktär.

Till sin hjälp har den svenska regeringen den så kallade EU-representationen. Den fungerar som ett regeringskansli i miniatyr, med representanter från de olika departementen, och är regeringens förlängda arm i Bryssel.

Representationen sammanställer analyser och bedömningar som sedan skickas till Regeringskansliet i Stockholm.

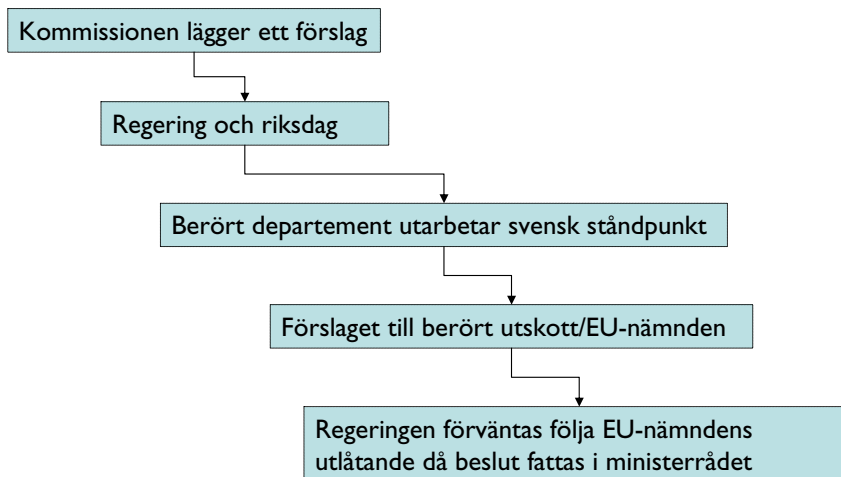
Representationen leds av Sveriges ständige representant till EU. Den ständige representantens titel är ambassadör.

Representationen förhandlar med övriga medlemsländers representationer i Coreper och i andra kommittéer och arbetsgrupper under ministerrådet. De flesta frågor som hanteras av ministerrådet färdigförhandlas på den här nivån. Då räcker det med ett formellt godkännande i rådet.

Frågor som inte går att lösa på tjänstemanna- eller ambassadörsnivå tas upp till diskussion och avgörande av ministrarna i rådet.

Många EU-beslut behöver göras om till nationella regler. Regeringen tar vid dessa tillfällen fram förslag på hur reglerna ska se ut. Förslaget lämnas därefter till riksdagen i form av en proposition. Det är riksdagen som beslutar om de föreslagna reglerna ska godkännas eller inte.

Beslutsprocessen i Sverige

© EU-upplysningen maj 2010

Det är regeringen som företräder Sverige i EU, men innan beslut ska tas i ministerrådet behandlas förslagen även nationellt.

Beslutsprocessen i Sverige kan generellt beskrivas enligt följande:

1. Kommissionen lägger ett förslag.
2. Förslaget skickas till regeringen och till riksdagen.
3. Det berörda departementet i regeringskansliet förbereder och utarbetar ett förslag till svensk ståndpunkt.
4. Förslaget till ståndpunkt överlämnas till berört utskott i riksdagen och till EU-nämnden.
5. Regeringen överlägger med utskottet när utskottet begär det.
6. Inför beslut i ministerrådet ska regeringen samråda med EU-nämnden. Efter samråden presenterar nämnden hur en majoritet av dess ledamöter ställer sig till regeringens planerade hantering av ärendet.

Regeringen är inte konstitutionellt bunden av nämndens mandat, men den förväntas följa det. Om regeringen i förhandlingarna i rådet skulle handla i strid mot riksdagens uppfattning riskerar den kritik i riksdagen och ytterst en misstroendeomröstning i riksdagens kammare.

Svensk grundlag säger att regeringen är skyldig att informera och rådgöra med riksdagen om samarbetet i EU. I riksdagen behandlas EU-frågor i utskotten, EU-nämnden och kammaren.

Riksdagens EU-arbete

- **Kammaren och utskotten**
 - följer, granskar och debatterar
 - får 8 veckor på sig att pröva subsidiaritetsprincipen i förslag till EU-lagstiftning
 - överläggningar mellan utskott och regering
- **EU-nämnden**
 - samråd inför beslut i ministerrådet
 - EU-nämndens utlåtande förväntas följas

© EU-upplysningen maj 2010

Riksdagen har genom grundlagsändringar överlåtit viss beslutsrätt till EU och givit regeringen i uppdrag att företräda Sverige i EU. Subsidiaritetsprincipen brukar förklaras som att beslut ska fattas på den politiska nivå som kan fatta det mest effektiva beslutet, så nära medborgarna som möjligt.

Enligt grundlagen är regeringen skyldig att informera och rådgöra med riksdagen om samarbetet i EU. När exempelvis beslut ska tas i ministerrådet måste dessa förslag behandlas nationellt. Regeringen måste också följa de utlåtanden som riksdagen, genom EU-nämnden, lagt fram.

RIKSDAGENS EU-ARBETE

Utskotten följer arbetet i EU inom sina respektive ämnesområden. De redovisar sin granskning till kammaren. Utskotten tar inte beslut om lagstiftningsförslag från EU men kan föra fram sina synpunkter i överläggningar med regeringen eller i ett utlåtande i kammaren. Utskotten behandlar även regeringens egna förslag som rör EU-frågor.

Med Lissabonfördraget får riksdagen åtta veckor på sig att pröva subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen) i förslag till EU-lagstiftning. Mandatet gäller dock inte för de områden där EU har exklusiv befogenhet (t.ex. tullunionen, handelspolitik och valutaunionen). Om en majoritet av utskottet anser att förslaget strider mot principen lägger det fram ett utlåtande för riksdagen som sedan får rösta om ärendet. Om kammaren ställer sig bakom bedömningen att förslaget strider mot närhetsprincipen så skickas riksdagens uppfattning till kommissionen.

EU-nämnden är riksdagens organ för information och samråd mellan regering och riksdag. Samrådet innebär att regeringen inhämtar riksdagens synpunkter och riktlinjer, det vill säga hur riksdagen förväntar sig att regeringen ska agera i förhandlingarna.

Regeringen ska samråda med EU-nämnden i alla frågor som ska beslutas i ministerrådet. Efter samråden presenterar nämnden hur en majoritet av dess ledamöter ställer sig till regeringens planerade hantering av ärendet. Regeringen är inte konstitutionellt bunden av nämndens mandat, men den förväntas följa det. Om regeringen i förhandlingarna i rådet skulle handla i strid mot riksdagens uppfattning riskerar den kritik i riksdagen och ytterst en misstroendeomröstning i riksdagens kammare.

Sakfrågorna ska regeringen diskutera med berört utskott.

I kammaren behandlas utskottens utlåtanden. Riksdagen får även information från regeringen om EU-samarbetet i kammaren. Detta sker bland annat vid särskilda EU-debatter eller andra informationsstunder. Statsministern rapporterar i kammaren efter möte i Europeiska rådet.

EU-arbetet i Sverige på flera nivåer

- **Kommuner, landsting och regioner**
 - ger råd och lämnar yttranden
 - representeras i Regionkommittén
 - genomför EU-beslut
- **Statliga myndigheter och verk**
 - tar fram underlag och förslag
 - deltar i kommittéer och expertgrupper
 - genomför EU-beslut

© EU-upplysningen maj 2010

Det är inte bara regeringen och riksdagen som deltar i EU-arbetet i Sverige. Även myndigheter, statliga verk, kommuner och landsting är delaktiga eftersom EU-besluten ofta påverkar dem på ett eller annat sätt.

Exempelvis har cirka 60-70 procent av besluten i en kommun EU-koppling. Eftersom det som sker på EU-nivå har stor påverkan på kommunernas och landstingens verksamhet, finns inom EU en så kallad regionkommitté. Regionkommittén representerar regionala och lokala intressen i EU. Kommittén fungerar som ett rådgivande organ till ministerrådet och Europeiska kommissionen i frågor som direkt berör regioner och kommuner. Från Sverige deltar tolv kommun- och landstingspolitiker i Regionkommitténs arbete.

Ofta behövs särskild kunskap om de frågor som ska behandlas i EU. Expertkunskapen finns många gånger i de statliga myndigheterna och verken. Det är också genom dessa som många EU-beslut i slutändan ska genomföras. Därför deltar många svenska tjänstemän i arbetet med att ta fram underlag och förslag inför olika typer av beslut. De deltar också i arbetet för att säkerställa att besluten blir riktigt genomförda i Sverige. Arbetet sker genom så kallade expertgrupper och genomförandekommittéer.

Naturvårdsverket har exempelvis cirka 80 tjänstemän som sitter med i expertgrupper och genomförandekommittéer i EU.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

Hur kan jag påverka EU?

- Rösta i valen till Europaparlamentet
- Kontakta:
 - regeringen
 - riksdagsledamöter
 - Europaparlamentariker
 - ledamöter i EU:s arbetsgrupper
 - kommissionen
- Svara på kommissionens öppna samråd
- Gå med i en förening – eller bilda en
- Medborgarinitiativ (väntas genomföras under 2010)

© EU-upplysningen maj 2010

Om du vill påverka EU:s politik finns det flera sätt. Du kan till exempel kontakta politiker, bilda intressegrupper eller lämna dina synpunkter när kommissionen lägger fram nya förslag. Här följer några exempel på vad man som medborgare kan göra:

- **Rösta i valet till Europaparlamentet.** Var femte år är det val. Sverige har 20 ledamöter.
- **Kontakta regeringen** och ministrarna. De företräder Sverige och deltar i besluten.
- **Kontakta riksdagsledamöterna**, de kan påverka genom att föra upp frågor i riksdagen eller genom kontakter med regeringen och Europaparlamentarikerna.
- **Kontakta de svenska Europaparlamentarikerna.** De är med och beslutar i EU och debatterar aktivt olika typer av frågor. Europaparlamentet har ett kontor i Sverige.
- **Kontakta ledamöterna i arbetsgrupperna** som förbereder ministerrådets beslut. Regeringskansliet kan hjälpa dig med att få kontakt med rätt person.
- **Kontakta EU-kommissionen.** Kommissionen lägger fram lagförslagen i EU och övervakar att EU:s regler följs. Du kan exempelvis vända dig till kommissionen om du anser att Sverige inte följer EU:s regler. Kommissionen har ett kontor i Sverige.
- **Lämna förslag och synpunkter.** Innan kommissionen lägger förslag till nya lagar presenterar den oftast ett preliminärt utkast som den vill ha synpunkter på. På en särskild webbplats med namnet *"Din röst i Europa – Samråd"* begär kommissionen in synpunkter på dessa utkast. Vissa samråd riktar sig till dem som närmast berörs av ett förslag medan andra riktar sig till en bredare allmänhet.
- **Gå med i en organisation eller bilda en själv.** Intresseorganisationer i de enskilda medlemsländerna är ofta med i en europeisk paraplyorganisation. Dessa jobbar ofta aktivt med att försöka påverka EU och uppmärksamma sina hjärtefrågor. Kommissionen är relativt öppen för att samråda med intressegrupper.
- **Var med och påverka genom medborgarinitiativ.** Lägga fram ett lagförslag till kommissionen genom det så kallade medborgarinitiativet. Det är ännu så länge inte möjligt med medborgarinitiativ då bestämmelserna för hur det ska gå till ska antas i en förordning först.

Medborgarinitiativ

- Minst en miljon EU-medborgare kan uppmana kommissionen att lägga fram ett lagförslag
- Kommissionen är dock inte tvungen att lägga fram ett förslag efter en sådan uppmaning
- Hur medborgarinitiativ ska fungera kommer att bestämmas i en förordning

© EU-upplysningen maj 2010

I EU-fördraget bestäms inte exakt vad som ska gälla för medborgarinitiativ. Rätten att lägga medborgarinitiativ börjar gälla när EU har beslutat om de exakta reglerna för hur det ska gå till. Bestämmelserna för hur medborgarinitiativ ska fungera kommer sedan finnas i en förordning, en EU-lag.

EU-kommissionen startade ett öppet samråd där alla som ville hade möjlighet att lägga fram förslag om reglerna. När samrådet var avslutat presenterade kommissionen i mars 2010 ett förslag till förordning om medborgarinitiativ. Förslaget innehåller bl.a. följande:

Det krävs minst en miljon medborgare från minst en tredjedel av EU:s medlemsländer för ett medborgarinitiativ.

Den som skriver under ett initiativ ska minst ha rösträttsålder till Europaparlamentsvalet (18 år i Sverige).

Namninsamlingen får pågå i högst ett år.

Underskrifterna kan samlas in på olika sätt, både på papper eller på Internet.

Det är Europaparlamentet och ministerrådet som tillsammans ska besluta om förordningen.

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

Ordförande i EU

- rollen som ordförandeland

- Leda ministerrådets möten (med undantag för rådet för utrikesfrågor)
- Leda möten i Coreper och arbetsgrupper/kommittéer
- Ansvara för kontakten med EU:s institutioner
- Vara drivande och bestämma dagordning
- Få fram kompromisser

Källa: Europeiska unionens råd

© EU-upplysningen maj 2010

Leda ministerrådet

Det land som är ordförande ska leda ministerrådets arbete (förutom rådet för utrikesfrågor). Ministerrådet beslutar om nya EU-regler. I ministerrådet deltar ministrar från EU:s samtliga 27 medlemsländers regeringar.

Det förberedande arbetet sker i Coreper och i ministerrådets cirka 160 kommittéer och arbetsgrupper. Under ett ordförandeskap hålls ungefär 3 000 möten i dessa grupper. Ordförandelandet leder arbetet även i dessa grupper, bortsett från de grupper som förbereder rådet för utrikesfrågors möten.

Ansvara för kontakterna med EU-kommissionen och Europaparlamentet

Ordförandelandet har också hand om ministerrådets kontakter med andra EU-institutioner, till exempel EU-kommissionen och Europaparlamentet.

Ordförandelandet ansvarar för att ta fram dagordningar, kalla till möten och förse alla andra länder med relevant material. Det är ministerrådsmötena som formellt fattar alla beslut men mycket av arbetet sker under förberedelserna inför dessa möten. I många fall är beslutet i ministerrådet en ren formsak eftersom medlemsländerna redan i förväg godtagit förslaget.

En viktig uppgift för ordföranden är även att ta fram **kompromissförslag** och medla mellan de andra medlemsstaterna. I motsats till de andra länderna ska ordföranden därför inte främst argumentera för sin egen uppfattning i en fråga utan försöka jämk samman de andra ländernas åsikter så att man kan nå fram till ett beslut.

Ordförandeskapet roterar mellan EU:s medlemsländer. Medlemsländerna turas om att ta hand om ordförandeskapet i ett halvår i taget enligt en i förväg bestämd turordning.

De tre länder som innehar ordförandeskapet efter varandra samarbetar som en trio. Triosarbetet innebär att länderna presenterar ett gemensamt arbetsprogram med övergripande prioriteringar för de sammanlagt 18 månader de tillsammans ansvarar för. Sedan presenterar varje land ett mer detaljerat arbetsprogram för den egna sexmånadersperioden. Nuvarande trio består av: Spanien (januari – juni 2010), Belgien (juli – december 2010) och Ungern (januari – juni 2011).

Innehåll

- [Europeiska unionens historia](#)
- [EU:s medlemsländer](#)
- [EU:s övergripande mål](#)
- [EU:s institutioner](#)
- [EU:s beslutsprocesser](#)
- [EU:s samarbetsområden](#)
- [EU:s gemensamma lagar och regler](#)
- [Sverige i EU](#)
- [Hur kan jag påverka EU?](#)
- [Ordförande i EU](#)
- [Vill du veta mer om EU?](#)

© EU-upplysningen maj 2010

Rubrikerna anger innehållet i temat. Genom att klicka på en rubrik kommer du direkt till det temat.

Temana varierar mycket i omfång från någon sida upp till ett cirka 10 sidor.

Vill du veta mer om EU?

Kontakta EU-upplysningen

www.eu-upplysningen.se

eu-upplysningen@riksdagen.se

020-250 000

EU-upplysningen har riksdagens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU.